

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ความหมายของประโยคนอกจากจะบอกว่ามีอะไรเกิดขึ้น ใครเป็นผู้ทำ ใครได้รับผลกระทบ ใครเป็นผู้รับผลประโยชน์แล้ว ยังมีส่วนของความหมายที่บอกความคิด ความรู้สึก ซึ่งอาจจะเรียกรวมว่า ทักษะคติของผู้พูดด้วย ดังตัวอย่างกลุ่มประโยค ข และ ค ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

1. ก. ฝนจะตก
ข. ดูเหมือนว่าฝนจะตก
ค. ฝนอาจจะตก
2. ก. เขาเป็นคนดี
ข. ความจริงเขาเป็นคนดี
ค. ที่จริงเขาเป็นคนดี

จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างที่เกิดขึ้นก็คือ ข้อความในข้อ 1 ก. และข้อ 2 ก. บอกเรื่องราวที่เป็นสาระเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ข้อ 1 ข. และค. ผู้พูดเพิ่มคำว่า "ดูเหมือน" และ "อาจ" เพื่อแสดงถึงการคาดเดา เนื่องจากไม่แน่ใจว่า เหตุการณ์ที่กำลังพูดถึงอยู่นั้น อาจเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ส่วนข้อความในข้อ 2 ข. และ ค. นั้น ผู้พูดเพิ่มคำว่า "ความจริง" และ "ที่จริง" เพื่อต้องการแสดงความรู้สึก หรือทัศนคติของตนต่อเหตุการณ์ที่กำลังพูดถึงให้ผู้ฟังได้รับทราบด้วย

ดังนั้น ความหมายที่เพิ่มเติมเข้ามา ซึ่งอาจจะเรียกว่า เป็นความหมายเสริมนั้น เป็นความหมายที่เกี่ยวกับทัศนคติของผู้พูด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาค้นคว้า เพื่อที่จะดูว่ามีกลไกทางภาษาสำหรับแสดงทัศนคติอะไรบ้าง และกลไกเหล่านั้นมีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อรวบรวมและจำแนกประเภทของรูปภาพที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย โดยใช้เกณฑ์ทางความหมาย

1.2.2 วิเคราะห์และจำแนกประเภทของรูปภาพที่แสดงทัศนคติต่างๆ โดยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของรูปภาพกับตำแหน่งที่ปรากฏในประโยค

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

รูปภาพที่แสดงทัศนคติของผู้พูดสามารถจำแนกประเภทได้ตามความหมาย และมีรูปวากยสัมพันธ์หลายระดับ อีกทั้งสามารถปรากฏในตำแหน่งต่างๆ ได้หลายตำแหน่งในประโยค

1.4 ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษารูปภาพที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย จากข้อมูลที่เป็นภาษาเขียนประเภททัศนปริจเฉท (Expository Discourse) เพราะเชื่อว่าเป็นปริจเฉทที่แสดงความคิดเห็นเป็นหลัก และเพื่อเป็นการจำกัดขอบเขตของเนื้อหา ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลจากบทความใน 3 สาขา คือ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ สาขาละ 5 บทความ รวมทั้งสิ้น 15 บทความ แต่ละบทความกำหนดชื่อย่อไว้ในวงเล็บท้ายชื่อ เพื่อความสะดวกในการอ้างถึงในรายงานการวิจัย ดังนี้

สาขามนุษยศาสตร์

1. ภาษาของเรา : พระเจ้าเหา (พระเจ้าเหา)
โดย จ่านงค์ ทองประเสริฐ วารสารราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ 8
ฉบับเมษายน-มิถุนายน 2526
2. นิเวศวิทยาจากนิราศสุนทรภู่ (นิราศ)
โดย วิพุธ ไสภวงค์ ภาษาและหนังสือ ปีที่ 16 ฉ.2
3. วรรณกรรมกับชะตากรรมของมนุษย์ (ชะตากรรม)
โดย อนุช อภาภิรมย์ ภาษาและหนังสือ ปีที่ 16 ฉ.2
4. นิทานวิพากษ์สังคมของวอลแตร์ (วอลแตร์)
โดย อนงค์นาฏ เมธาคุณวุฒิ วารสารอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ปีที่ 15 ฉ.2

5. สเตฟาน สไวค์ นักเขียนที่โลกลืม (สไวค์)
โดย วรณา แสงอร่ามเรือง วารสารอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ปีที่ 15 ฉ.2

สาขาสังคมศาสตร์

1. พลวัตของทุนในเศรษฐกิจไทยยุคใหม่ (พลวัต)
โดย วิวัฒน์ชัย อัดถากกร วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์
ปีที่ 2 ฉ.2 มิ.ย. 33
2. ข้อจำกัดสิทธิอุทธรณ์คดีอาญา (ข้อจำกัดสิทธิ)
โดย บัญญัติ วิสุทธิมรรค วารสารอัยการ เมษายน 33
3. หนังสือว่าด้วยบรรษัทระหว่างประเทศของโลกที่สาม (หนังสือ)
โดย รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ วารสารเศรษฐศาสตร์และธรรมศาสตร์
ปีที่ 8 ฉ.1 มี.ค.33
4. บทบาทของสหประชาชาติในการลดอาวุธ (สหประชาชาติ)
โดย ดร.สมพงษ์ ชูมาก คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ปีที่ 25 ฉ.3
5. ภาวะตลาดการเงิน (ภาวะตลาด)
โดย ธนาคารกรุงเทพจำกัด วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพ
เมษายน 2533

สาขาวิทยาศาสตร์

1. เทคโนโลยี เอนไซม์ (เอนไซม์)
โดย จิราภรณ์ สุขุมวาสิ วารสารสสท. ฉบับเทคโนโลยี ปีที่
16 ฉ.90 เม.ย. 33
2. ปีเตอร์เลียม : ผลงานสำคัญในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต (ปีเตอร์เลียม)
โดย โยชิน ทองเป็นใหญ่ วารสารสสท. ฉบับเทคโนโลยี ปีที่ 16
ฉ.89 ก.พ. 33
3. พหุภังค์สิ่งแวดล้อมของชาติด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สิ่งแวดล้อม)
โดย ไชยยุทธ กลินสุคนธ์ วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ปีที่ 5 ฉ.1 ม.ค.-เม.ย. 33
4. การปลูกถ่ายไขกระดูก (ไขกระดูก)
โดย นายแพทย์ปัญญาเสกสรรค์ วารสารสสท.ฉบับเทคโนโลยี
ปีที่ 11 ฉ.93

5. ใช้วิถีชีวิตให้ดีขึ้นด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิถีชีวิต)
โดย ปราณ นันทศรี วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีที่ 5 ฉ.1

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1 สํารวจเอกสารหนังสือหลักภาษาไทย วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่างๆ ทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อดูว่ามีเล่มใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการแสดงทัศนคติของผู้พูด ทั้งทางด้านอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์

1.5.2 เก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.2.1 ผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูลจากวารสาร ในสาขาสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ทุกชื่อที่ตีพิมพ์ในช่วงปี 2533 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มดำเนินการวิจัย โดยเลือกเก็บจากวารสาร ชื่อละ 1 ฉบับ แต่ละฉบับจะเลือกไว้ 3 บทความ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างด้วยการจับฉลากเลือกจากชื่อบทความทั้งหมด ในวารสารทุกฉบับในแต่ละสาขา โดยจะคัดบทความที่เป็นการแปลจากภาษาอื่นออก สำหรับข้อมูลสาขามนุษยศาสตร์นั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยของเพียรศิริ¹ ด้วยวิธีการจับฉลากเช่นเดียวกัน

1.5.2.2 เก็บรวบรวมส่วนของความหมายที่แสดงทัศนคติของผู้พูด ตัดประโยคและเก็บรวบรวมประโยคที่มีส่วนของความหมายที่แสดงทัศนคติ

1.5.3 บันทึกข้อมูลลงในบัตรคำ ถ่ายทอดเป็นฐานข้อมูล (data base) ในคอมพิวเตอร์

1.5.4 วิเคราะห์ข้อมูล

1.5.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์

1.5.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์

1.5.5 สรุปผลและเขียนรายงานผลการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1.6.1 งานวิจัยนี้จะช่วยให้ได้รับความรู้เรื่องรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย

1.6.2 งานวิจัยนี้เป็นแนวทางในการที่จะศึกษารูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาอื่น และการเปรียบเทียบเรื่องการแสดงทัศนคติในภาษาต่างๆ ต่อไป

¹เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์, รายงานการวิจัย การวิเคราะห์โครงสร้างความในภาษาไทย: ข้อเขียนประเภทแสดงความคิดเห็นในสาขามนุษยศาสตร์, 2533.

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้กำหนดคำจำกัดความสำหรับศัพท์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และเสนอผลงานดังต่อไปนี้

1.7.1 *ทศนปริจเฉท* (expository discourse) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้นิยามทศนปริจเฉทตาม Longacre (1983)¹ ซึ่งได้เสนอว่าทศนปริจเฉท เป็นปริจเฉทที่เสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผ่านทัศนะ หรือความคิดของผู้พูดและผู้เขียน และรวมอยู่ในปริจเฉททั้ง 4 ประเภท ที่ Longacre แบ่งไว้ โดยใช้เกณฑ์ทางความหมายของความสัมพันธ์ของการมีตัวละคร และความสำคัญของการเรียงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ไปตามมิติของเวลา

1.7.2 *อนุพากย์* ดุชะฎิพร ชานีโรคสานต์² ได้ศึกษาประเภทของประโยคในภาษาไทย โดยได้วิเคราะห์ตามแนวไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) และได้ให้คำจำกัดความของอนุพากย์ไว้ว่า หมายถึง ประโยคสามัญที่ลดฐานะลงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยคใหญ่ ในที่นี้หมายถึงประโยคซับซ้อน (complex sentence) ทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยประโยค เช่น เป็นส่วนขยายในหน่วยประธาน เป็นส่วนขยายในหน่วยกริยา และส่วนขยายทั้งหน่วยประโยค ซึ่งแบ่งออกได้เป็นอนุพากย์นาม อนุพากย์วิเศษณ์ และอนุพากย์คุณศัพท์

ในงานวิจัยของเพียรศิริ (2533) ได้กำหนดคำว่า *อนุพากย์* ขึ้นแทนคำว่า clause ซึ่งเป็นคำเรียกทั้งประโยค มุขยประโยค และอนุประโยค โดยได้ให้ความหมายของคำว่า *อนุพากย์* ว่าเป็นรูปสร้างที่ประกอบด้วยภาคแสดง และอาจมีภาคนามขยายร่วมด้วย นอกจากนี้ยังจำแนกอนุพากย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ อนุพากย์อิสระ หรือไม่อิสระ และอนุพากย์อิสระก็อาจจะปรากฏตามลำพังในเอกภรตประโยค ปรากฏร่วมกันในเอกภรตประโยค ปรากฏเป็นอนุพากย์หลักในสังกรประโยค ส่วนอนุพากย์ไม่อิสระนั้นจะเกิดเป็นอนุพากย์ซ้อนในสังกรประโยค

นิยามของเพียรศิริ (2533) จึงต่างจากนิยามของดุชะฎิพร ที่ให้นิยามอนุพากย์ไว้ว่า ประโยคที่ลดฐานะลงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยคใหญ่ ดังนั้นอนุพากย์ตามนิยามของดุชะฎิพร ก็จะเท่ากับอนุพากย์ไม่อิสระตามนิยามของเพียรศิริ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้นิยามอนุพากย์ของเพียรศิริ เพราะนิยามนี้สามารถครอบคลุมรูปภาษาที่แสดงทัศนคติ ทั้งที่เป็นอนุพากย์อิสระและไม่อิสระ

¹ Robert F. Longacre, 1983, *The Grammar of Discourse*, pp.3-5.

² ดุชะฎิพร ชานีโรคสานต์, 2512, "อนุพากย์ในภาษาไทย", หน้า 12.

1.7.3 วลี วลีในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะใช้นิยามวลีของอุลมัน (Ullman, 1970a)³ ซึ่งให้นิยามวลีว่าเป็นรูปร่างที่มีลักษณะเป็น immediate structure คือ สามารถแยกลงเป็นองค์ประกอบย่อย ซึ่งให้ความหมายได้โดยอิสระ และความหมายของวลี จะเกิดจากการรวมกันของความหมายขององค์ประกอบเหล่านี้ ซึ่งจะต่างจากคำที่เป็นรูปร่างสมบูรณ์ (absolute structure) ไม่สามารถแยกออกเป็นย่อยหรือทำเป็นคำประสม

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ พบว่าสามารถแบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- ก. งานวิจัยที่ศึกษาทางด้านวากยสัมพันธ์ของคำและกลุ่มคำ ที่สามารถจัดเป็นรูปภาษาที่แสดงทัศนคติได้
- ข. งานวิจัยที่ศึกษาทางด้านอรรถศาสตร์ของคำและกลุ่มคำ ที่สามารถจัดเป็นรูปภาษาที่แสดงทัศนคติได้

1.8.1 งานวิจัยที่ศึกษาทางด้านวากยสัมพันธ์

งานวิจัยที่ศึกษาทางด้านวากยสัมพันธ์ของคำและกลุ่มคำ ที่สามารถจัดเป็นรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยได้ ได้แก่ งานของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2533) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องกริยานุเคราะห์ในภาษาไทย ส่วนงานของวิจิตร ภาณุพงศ์ (2532) และนวรรณ พันธ์เมธา (2527) ก็ได้ศึกษาคำและกลุ่มคำที่สามารถจัดเป็นรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยได้เช่นกัน โดยเรียกต่างกันออกไปเป็นหมวดคำพิเศษ และคำบอกความเห็น

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2533, หน้า 85-86) ได้กล่าวถึงคำแสดงทัศนคตินี้รวมไว้กับคำชุดที่เรียกว่า กริยานุเคราะห์ และได้ศึกษากริยานุเคราะห์ไว้ในหนังสือ "หลักภาษาไทย" โดยให้ความหมายของคำกริยานุเคราะห์ว่าหมายความว่า ความถึง กริยาที่ใช้ช่วยกริยาอื่นให้ความครบตามระเบียบของกริยา ได้แก่ คำว่า "คง จะ ถูก อย่า" เป็นต้น

ตัวอย่าง

ก. เขาคงดีฉัน

ข. เขาจะดีฉัน

³ Ullmann.S., 1970, *Semantics: An Introduction to the Science of Meaning*, p.32

ค. เขาถูกฉันทิ

ง. อย่าทำเขา

คำเหล่านี้มักใช้ประกอบข้างหน้ากริยา แต่บางพวกก็ใช้ประกอบข้างหลังกริยา เช่น คำว่า "ซิ เกิด" ตัวอย่างเช่น "กันซิ กันเกิด" และคำกริยานุเคราะห์ที่จำแนกตามลักษณะเป็น 2 จำพวก คือ

1. พวกที่ใช้เป็นกริยานุเคราะห์อย่างเดียว ได้แก่ คำว่า "คง พึง จง ซิ นะ เถอะ กำลัง ย่อม น่า อย่า จะ จัก" เป็นต้น

2. พวกกริยาอื่นที่นำมาใช้เป็นกริยานุเคราะห์ ดังในข้อความต่อไปนี้

กริยา	ใช้เป็นกริยาอื่น	ใช้เป็นกริยานุเคราะห์
ต้อง	ของนี้ต้องตาฉัน	เขาต้องนอน
ได้	เขาได้ลาภมาก	เขาได้ไปแล้ว
ให้	เขาให้เงินฉัน	เขาให้ฉันนอน

ในหนังสือ "โครงสร้างภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์" ของ วิจิตรน ภาณุพงศ์ (2532, หน้า 57-59) ได้ศึกษาหมวดคำช่วยหน้ากริยา ซึ่งมีบางส่วนจัดเป็นรูปภาษาที่แสดงทัศนคติได้ว่าเป็นคำที่ปรากฏแทนที่คำว่า "กำลัง" ในกรอบประโยคทดสอบ 1ข. 2ข. หรือ 3ข.ได้ รวมทั้งคำว่า "กำลัง" ด้วย เรียกว่า คำช่วยหน้ากริยา เช่น

กรอบ 1ข. ผน **พึง** ตก

กรอบ 2ข. น้ำ **เคย** ทำกับข้าว

กรอบ 3ข. ครู **จะ** บอกคะแนนนักเรียน

คำช่วยหน้ากริยามีอยู่ทั้งหมด 31 คำ อาจจะแบ่งย่อยออกเป็น 3 ชนิด โดยอาศัยคำว่า "ไม่" เป็นเกณฑ์ คือ

1. ก. ชนิดที่อยู่หน้าคำ "ไม่" มีอยู่ทั้งหมด 5 คำ คือ คง, ซัก, กำลัง, ดูเหมือน, เห็นจะ

1.1 คง เช่น เพื่อนฉัน **คง** (ไม่)ชอบเนื้อ

1.2 ซัก เช่น ฉัน **ซัก** (ไม่)ชอบเขาแล้ว

1.3 กำลัง เช่น คนใช้ **กำลัง** (ไม่)สบายทีเดียว

1.4 ดูเหมือน เช่น คุณแม่ **ดูเหมือน** (ไม่)อยู่

1.5 เห็นจะ เช่น ปานนี้เพื่อน **เห็นจะ** (ไม่)มาแล้ว

ข. ชนิดที่อยู่หลังคำ "ไม่" มีอยู่ 4 คำ คือ ค่อย, น่า, ได้, มัว

1.6 ค่อย เช่น อากาศ **ค่อย** เย็นขึ้นหน่อยแล้ว

เขา **ได้แล้ว** ค่อย มาที่นี่

- 1.7 น่า เช่น ชม(ไม่) น่า กิน
 1.8 ได้ เช่น เมื่อวานฉัน(ไม่)ได้ ไปดูหนัง
 1.9 มั้ว เช่น ถ้าเธอไม่ มั้ว เล่นก็คงทำงานเสร็จแล้ว

ค. ชนิดที่อยู่หน้าหรือหลัง "ไม่" ก็ได้ มีอยู่ 4 คำ คือ ควร, เคย, ต้อง, อยาก

- 1.10 ควร เช่น เธอ(ไม่) ควร ไปพบเขา
 เธอ ควร (ไม่)ไปพบเขา
 1.11 เคย เช่น เขา(ไม่) เคย เอาใจใส่เรา
 เขา เคย (ไม่)เอาใจใส่เรา
 1.12 ต้อง เช่น เธอ(ไม่) ต้อง บอกเขาล่วงหน้า
 เธอ ต้อง (ไม่)บอกเขาล่วงหน้า
 1.13 อยาก เช่น เขา(ไม่) อยาก ออกไป
 เธอ อยาก (ไม่)ออกไปเอง

นอกจากนี้ วิจิตรนัฏ ภาณุพงศ์ (2532, หน้า34) ยังได้กล่าวถึงหน่วยภาษากลุ่มหนึ่งไว้ เรียกว่า "หน่วยเสริมพิเศษ" ซึ่งรวมคำที่แสดงทัศนคติไว้ด้วย โดยกล่าวไว้ดังนี้

"หน่วยเสริมพิเศษ" มีอยู่ไม่มาก ได้แก่ คำเช่น ปกติ ธรรมดา น่ากลัว โดยทั่วไป ส่วนใหญ่ ส่วนมาก ที่จริง ฯลฯ ซึ่งอาจปรากฏต้นประโยค หรือระหว่างหน่วยประธานกับหน่วยกริยา หรือ ท้ายประโยคก็ได้ เช่น

- ปกติ เด็กคนนี้ซนเหลือเกิน
 เด็กคนนี้ซนเหลือเกิน ปกติ
 เด็กคนนี้ ปกติ ซนเหลือเกิน

"หน่วยเสริมพิเศษ" ตำแหน่งหน่วยเสริมทุกชนิดจะปรากฏตำแหน่งต้นประโยค หรือท้ายประโยคก็ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายรวมของประโยคเปลี่ยนแปลงไปอาจจะแตกต่างกันไปบ้างในเรื่องการเน้นหนัก คือเมื่ออยู่ต้นประโยคจะเน้นมากกว่าเมื่ออยู่ท้ายประโยค เช่น

- ที่จริง ฉันไม่ชอบน้ำชา
 ฉันไม่ชอบน้ำชา ที่จริง
ตามธรรมดา เขาเป็นคนขยัน
 เขาเป็นคนขยัน ตามธรรมดา

ในที่นี้ ตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นส่วนเสริมจะไม่สัมพันธ์กับส่วนใดส่วนหนึ่งที่เหลือในประโยค แต่จะสัมพันธ์กับส่วนที่เหลือทั้งหมด และการที่ส่วนเสริมสามารถเคลื่อนที่ได้ คือ อยู่ต้นประโยคหรืออยู่ท้ายประโยคก็ได้ หรือในบางกรณีอยู่กลางประโยคก็ได้ นั่น คงจะเป็นเพราะส่วนเสริมไม่ได้สัมพันธ์กับส่วนมูลฐานส่วนใดส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ

นวรรณ พันธุมภา (2527, หน้า 46-48) ได้กล่าวถึงกลุ่มคำที่เรียกว่า คำบอกความเห็น ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มคำที่มีลักษณะใกล้เคียงกับรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากนิยามต่อไปนี้

คำบอกความเห็น คำบอกความเห็นแสดงความเห็นของผู้พูดเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของกริยา และความจำเป็นของผู้ทำในการทำกริยา แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. คำบอกความเห็นของผู้พูดว่า กริยานั้นเป็นไปได้เพียงไร ใช้หน้าคำกริยา

ตัวอย่าง

ก. <u>นิตต้อง</u> ไปเชียงใหม่	แสดงความเชื่อมั่นว่านิตไปแน่
ข. <u>นิตน่าจะ</u> ไปเชียงใหม่	แสดงความเป็นไปได้ โอกาสที่นิตจะไปมีมากกว่าไม่ไป
ค. <u>นิตอาจจะ</u> ไปเชียงใหม่	แสดงความเป็นไปได้ โอกาสที่นิตจะไปและไม่ไปมีพอๆ กัน
ง. <u>นิตควร</u> จะไปเชียงใหม่	แสดงความเหมาะสม ผู้พูดมีเหตุผลที่ทำให้คิดว่านิตจะไป
จ. <u>นิตเห็น</u> จะไปเชียงใหม่	แสดงความเห็นของผู้พูด มีได้ยืนยัน
ฉ. <u>นิตคง</u> จะไปเชียงใหม่	แสดงการคาดคะเน

2. คำบอกความเห็นของผู้พูดว่าจำเป็นต้องทำกริยานั้นหรือไม่ ใช้หน้าคำกริยา

ตัวอย่าง

ก. <u>นิตต้อง</u> ไปเชียงใหม่	แสดงว่านิตจำเป็นต้องไป
ข. <u>นิตได้</u> ไปเชียงใหม่	แสดงว่านิตมีโอกาสไป

คำบอกความเห็นทั้ง 2 ประเภทนี้ใช้ร่วมกันได้ โดยที่คำบอกความเห็นประเภทที่ 1 อยู่หน้าคำบอกความเห็นประเภทที่ 2

ตัวอย่าง

นิต ต้อง
 น่าจะ ต้อง ไปเชียงใหม่
 อาจจะ ได้
 ควรจะ
 เห็นจะ
 คงจะ

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ทั้งพระยาอุปกิตศิลปสาร (2533) วิจิตรนันทน์ (2532) และนววรรณ (2527) ต่างก็ได้พูดถึงรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยไว้แล้ว แต่มีการจำแนกจัดหมวดต่างกันออกไป คือ พระยาอุปกิตศิลปสาร และวิจิตรนันทน์ จัดให้เป็นกริยานุเคราะห์ และคำช่วยหน้ากริยา ส่วนนววรรณ จัดให้เป็นคำบอกความเห็น

อย่างไรก็ดี นอกเหนือจากที่วิจิตรนันทน์ (2532) ได้ศึกษาหมวดคำช่วยหน้ากริยา ซึ่งมีบางคำที่สามารถจัดให้เป็นรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยได้นั้น วิจิตรนันทน์ ยังได้ศึกษาคำอีกกลุ่มหนึ่งที่สามารถจัดให้เป็นรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยได้ โดยเรียกว่า "หน่วยเสริมพิเศษ" เนื่องจากเห็นว่าหน่วยภาษาดังกล่าวมิได้มีความสัมพันธ์กับกริยา หรือส่วนมูลฐานส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยคโดยเฉพาะ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษา "หน่วยเสริมพิเศษ" ของวิจิตรนันทน์ ได้ชี้ให้เห็นการเป็นส่วนเสริมพิเศษที่เติมเข้าไป และไม่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง แต่จะสัมพันธ์กับทั้งประโยค

1.8.2 งานวิจัยที่ศึกษาทางอรรถศาสตร์

มีนักภาษาศาสตร์บางท่านได้ศึกษาความหมาย หรืออรรถศาสตร์ของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติไว้ได้แก่ งานของ เรซเซอร์ (1968) โลออนส์ (1977) ลูอิส (1946) ฟิลล์มอร์ (1986) และ แชลลีย์ (1976) สำหรับภาษาไทยมีงานของ เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์ (2533) ที่ได้ทำการศึกษาและจำแนกประเภทของทัศนะ โดยใช้เกณฑ์ทางความหมายด้วยเช่นกัน โดยเรียกว่า หน่วยแสดงทัศนะ

1.8.2.1 วอน ไรท์ (Von Wright , 1951 p.1-2) ได้ทำการศึกษาเรื่องที่เขาเรียกว่า Mode หรือ มาลา โดยจำแนกประเภทมาลาในประโยคออกเป็น 4 ชนิด ดังนี้

the alethic modes	หรือ	modes of truth
the epistemic modes	หรือ	modes of knowing
the deontic modes	หรือ	modes of obligation
the existential modes	หรือ	modes of existence

และในแต่ละ mode นั้นสามารถจำแนกเป็นประเภทย่อย ดังตารางที่แสดงไว้ดังนี้

Alethic	Epistemic	Deontic	Existential
necessary	verify	obligatory	universal
possible	-	permitted	existing
contingent	undecided	indifferent	-
impossible	falsify	forbidden	empty

1.8.2.2 **เรซเซอร์** (Rescher , 1968 : p.24-26) ศึกษาเรื่องที่เขาเรียกว่า Modality ซึ่งได้กำหนดคำภาษาไทยให้ว่า อรรถาณูเคราะห์ โดยให้นิยามว่าเป็นการเสริมความหมาย (qualification) เพิ่มเติมให้กับ หน่วยความหลัก (Proposition) ได้ผลเป็นความหมายรวมออกมาโดยไม่เปลี่ยนแปลงความหมายของหน่วยความหลักเดิมที่มีอยู่ ความสนใจของเขาก็อยู่ที่การจำแนก อรรถาณูเคราะห์ ออกเป็นประเภทใหญ่ 2 ประเภท คือ ประเภทแสดงทัศนะ หรือความคิดเห็น และประเภทแสดงการอนุมาน หรือการประเมิน

ประเภทที่แสดงทัศนะ หรือความคิดเห็น แบ่งย่อยเป็น 3 ประเภท คือ

1. Alethic Modality แสดงด้วยคำ เช่น necessary possible
2. Apistemic Modality แสดงด้วยคำ เช่น verified undecided
3. Deontic Modality แสดงด้วยคำ เช่น obligatory permitted

ประเภทที่แสดงการอนุมาน หรือการประเมิน แยกได้เป็น 4 ประเภท รวมเป็น อรรถาณูเคราะห์ ทั้งสิ้น 7 ประเภท

4. Temporal Modality ตัวอย่างเช่น sometimes / mostly/ always etc.
5. Boulomaic Modality ตัวอย่างเช่น It is hoped/ feared/ regretted/ desired
หรือ X hopes/ fears/ regrets/ desires that ...
6. Evaluative Modality ตัวอย่างเช่น It is good/ perfectly/ wonderful/ bad
thing that ...
7. Casual Modality ตัวอย่างเช่น The state of affairs will bring it
about/ prevent it coming about that ...

นอกจากการศึกษาคำจำกัดความ และการจำแนกประเภทอรรถาณูเคราะห์ (Modality) ของเรซเซอร์แล้ว ยังมีนักภาษาศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งที่ได้ศึกษาเรื่อง อรรถาณูเคราะห์ โดยอธิบายว่าเป็นองค์

ประกอบความหมายในประโยค กลุ่มนี้จะชี้ให้เห็นความต่างระหว่างหน่วยความหลัก (Proposition) กับ อรรถาณูเคราะห์ (Modality) ในด้านอรรถศาสตร์ ดังนี้คือ

1.8.2.3 **ไลออนส์** (Lyons, 1977:p.452) ได้กล่าวถึง หน่วยความหลัก (Proposition) และอรรถาณูเคราะห์ (Modality) ไว้ว่า หน่วยความหลัก คือ เนื้อหาหลัก ส่วน อรรถาณูเคราะห์ นั้นคือ การแสดงทัศนคติ หรือความคิดเห็นของผู้พูด

1.8.2.4 **ลูอิส** (Lewis, 1946 : p.49) ได้กล่าวถึงหน่วยความหลัก (Proposition) กับ อรรถาณูเคราะห์ (Modality) ไว้ว่าหน่วยความหลัก คือ เนื้อหาในประโยค ส่วนอรรถาณูเคราะห์นั้นก็ได้อีกการที่ประโยคเป็นคำถาม ปฏิเสธ หรือบอกการสมมุติ ซึ่งลูอิสไม่ได้อธิบายหรือให้ตัวอย่างอย่างละเอียด

1.8.2.5 **ฟิลล์มอร์** (Fillmore, 1968 : p.22-23) เห็นว่า อรรถาณูเคราะห์ (Modality) เป็นองค์ประกอบทางอรรถศาสตร์ของประโยคร่วมกับหน่วยความหลัก (Proposition) จำแนกได้เป็นการปฏิเสธ (negation), กาล (tense), การณ์ลักษณะ (aspect), และ การตั้งเป็นประโยคคำถาม (interrogative) แต่ไม่ได้อธิบายไว้อย่างละเอียด เนื่องจากฟิลล์มอร์สนใจที่จะศึกษาเรื่องกรากซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกริยา และหน่วยนามวลี ในหน่วยความหลักมากกว่า

1.8.2.6 **แฮลลiday** (Halliday, 1976:p.189-200) ได้กล่าวถึงอรรถาณูเคราะห์ (Modality) ไว้ว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งในภาษาที่ประกอบอยู่ในองค์ประกอบด้านบุคคลสัมพันธ์ (interpersonal function) ซึ่งเป็นองค์ประกอบ 1 ใน 3 องค์ประกอบของไวยากรณ์ตามแนวคิดของแฮลลiday องค์ประกอบอีก 2 ชนิดนั้น คือ องค์ประกอบเนื้อหา (ideational function) และ องค์ประกอบปริจเฉท (textual function)

แฮลลiday ได้ให้คำจำกัดความของอรรถาณูเคราะห์ไว้ว่า คือการที่ผู้พูดใส่ความคิดเห็นของตนรวมเข้าไปในเหตุการณ์ที่ตนพูดถึง ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความคิดเห็นของผู้พูด (speaker's comment)

อรรถาณูเคราะห์ของแฮลลiday มีรูปแบบแสดงดังต่อไปนี้

1. เป็นกริยา Verbal Form ซึ่งได้แก่กริยาช่วยแสดงทัศนะ Modal auxiliaries
2. ไม่เป็นกริยา Non-Verbal Form ได้แก่
 - 2.1 วิเศษณ์ adverb เช่น perhaps, possibly
 - 2.2 คุณศัพท์ adjective เช่น possible, likely
 - 2.3 อนุพากย์คุณศัพท์ adjective clause เช่น I am certain that
 - 2.4 นาม noun เช่น There is a that (possibility, chance, likelihood)

นอกจากนี้ เขายังได้แบ่งอรรถาณูเคราะห์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่แสดงการคาดเดา (Probably) และกลุ่มที่แสดงความน่าจะเป็น (Probable-certain)

1. กลุ่มแสดงการคาดเดา แยกเป็นประเภทย่อย ดังนี้

1.1 Probably	ตัวอย่างเช่น will
1.2 Presumably	ตัวอย่างเช่น would
1.3 Predictably	ตัวอย่างเช่น would

2. กลุ่มแสดงความน่าจะเป็น แยกเป็นประเภทย่อย ดังนี้

2.1 Possible ซึ่งประกอบไปด้วย	
2.1.1 Possibly	ตัวอย่างเช่น may, can, (could)
2.1.2 Perhaps	ตัวอย่างเช่น might, could
2.1.3 conceivably	ตัวอย่างเช่น may, might, could
2.2 Virtually certain ซึ่งประกอบไปด้วย	
2.2.1 absurdly	ตัวอย่างเช่น should, ought to
2.2.2 surely	ตัวอย่างเช่น should, ought to
2.3 Certain ซึ่งประกอบไปด้วย	
2.3.1 certainly	ตัวอย่างเช่น must
2.3.2 obviously	ตัวอย่างเช่น must
2.3.3 surely	ตัวอย่างเช่น must

นอกจากนี้ แฮลลiday (1981) ยังได้กล่าวถึงหน่วยเสริมแสดงทัศนะ หรือ (Modal Adjunct) ว่าทำหน้าที่เสริมเข้ามาในประโยคเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร เป็นการแสดงถึงการตัดสินใจ ความรู้สึกนึกคิดของผู้พูด/ผู้เขียนต่อเรื่องราวที่ปรากฏเช่นเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ดังนี้

1. หน่วยเสริมบอกมลา (Mood Adjuncts) เป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กับคำกริยา แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ (possibility) ความเป็นปกติวิสัย (usuality) ความเป็นกฎบังคับ (obligatory) รวมทั้งเวลา (time) ซึ่งตามปกติจะปรากฏในตำแหน่งหน้าประธานของประโยค

ตัวอย่าง

Perhaps it doesn't understand English.

In my opinion you never think at all.

Certainly the glass was beginning to melt away.

However one of the knights will show you the way.

Most of the time he doesn't know what he's doing.

2. หน่วยเสริมบอกความเห็น (Comment Adjuncts) ทำหน้าที่แสดงความเห็นหรือทัศนคติของผู้พูด มิได้มีความสัมพันธ์กับส่วนหนึ่งส่วนใดของประโยค

ตัวอย่าง

Unfortunately he can't usually hear clearly on the telephone.

Luckily the little magic bottle had now had its full effect.

1.8.2.7 **เวิร์ธ** (Werth , 1984:p.70-72) เรียกกลุ่มคำที่แสดงความคิดเห็นว่า (Attitudinal disjunct) โดยมองเห็นว่ากลุ่มคำเหล่านี้เป็นหน่วยเชื่อมโยง (connectors) ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่เป็นส่วนประกอบในความเรียง

ตัวอย่าง

Traditionally, language has always been described as the use of words in grammatical patterns.

1.8.2.8 **เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์** (2533 : หน้า 66-75) ซึ่งใช้ทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่ (Functional Grammar) ในการวิเคราะห์ปริจเฉท ได้กล่าวถึงการแสดงทัศนะในรายงานการวิจัย "การวิเคราะห์โครงสร้างความในภาษาไทย : ข้อเขียนประเภทแสดงความคิดเห็นในสาขามนุษยศาสตร์" ว่า ทัศนะ คือ ทางเลือกสำหรับผู้พูดที่จะสื่อความไปยังผู้ฟัง โดยเพิ่มการวิพากษ์ หรือโดยไม่มีกรวิพากษ์ อาจกล่าวได้ว่า เป็นการสื่อความจากมุมมองวิสัย หรือ จากมุมมองวิสัย และจำแนกมิติของทัศนะออกเป็น 3 มิติ คือ

1. การแบ่งรับแบ่งสู้ (Hesitancy)

ทัศนะในมิตินี้ เป็นเรื่องของกลวิธีในการสื่อสาร ที่ผู้พูดต้องการจะกันตนเองให้พ้นจากการกล่าวหา ว่าพูดผิดหรือยึดความเห็นของตนเป็นใหญ่ จึงสื่อออกมาในรูปของการคาดเดาจากหลักฐานแวดล้อม และการประมาณความน่าจะเป็น โดยแบ่งย่อยเป็น

ก. การคาดเดา (conjecture)

ตัวอย่าง เอกสารพวกนี้ดูเหมือนจะหึงได้

ข. การประมาณความน่าจะเป็น (probability)

ตัวอย่าง ในที่นี้สันนิษฐานว่า หวย น่าจะเป็นคำที่รับมาจากภาษาจีน

2. การแสดงความมั่นใจ (Confidence)

การแสดงความมั่นใจในความถูกต้อง (accuracy) ของสิ่งที่พูดออกมานั้น ที่จริงแล้ว น่าจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ ด้วยการเสนอเนื้อหาสาระโดยไม่เพิ่มเนื้อหาที่บอกการแบ่งรับแบ่งสู้ ดังกล่าวไว้แล้วในข้อ 1. อย่างไรก็ตาม ภาษามักก่อให้เกิดผู้เขียนได้เลือกแสดงความมั่นใจนี้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้คือ

ก. ความชัดเจนของสถานการณ์ (Obviousness)

ตัวอย่าง จะเห็นว่าค่านิยมคนไทยได้เปลี่ยนไปบ้างแล้ว

ข. การเป็นข้อเท็จจริงของสถานการณ์ (Factuality)

ตัวอย่าง แท้จริงแล้วน้อยเป็นคนขยัน

ค. การเป็นธรรมชาติ (Naturalness)

ตัวอย่าง โดยปกติแม่จะตื่นนอนแต่เช้า

3. การวิพากษ์ (Judgement)

การวิพากษ์ คือ การแสดงความรู้สึกหรือความคิด ที่ผู้พูดมีต่อเรื่องราวที่ปรากฏในประโยค

ตัวอย่าง น่าเสียดายที่เขาไม่ได้มางานเลี้ยงคืนนี้

โดยสรุป งานของนักภาษาศาสตร์ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ยืนยันตรงกันว่า ความหมายของประโยคนั้นแยกเป็น 2 ส่วน คือ ความหมายหลัก (Proposition) และอรรถาณูเคราะห์ (Modality) ซึ่งแต่ละท่านจะให้นิยามและกำหนดขอบเขตของอรรถาณูเคราะห์แตกต่างกันไป ซึ่งไม่เพียงแต่บอกทัศนคติของผู้พูดเท่านั้น แต่อาจจะรวมถึงเรื่อง มาลาของประโยค เรื่องวัจนกรรม และเรื่องการเป็นรูปประโยคชนิดต่างๆ และในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาเฉพาะอรรถาณูเคราะห์ที่แสดงทัศนคติของผู้พูด.

ตารางที่ 1 สรุปรกรจำแนกหน่วยภาษาที่สามารถจัดเป็นรูปภาษาที่แสดงอรรถาณูเคราะห์
ตามเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์

วอน ไรท์ Von Wright	เรซเซอร์ Rescher	ไลออนส์ Lyons	ลูอิส Lewis	ฟิลล์มอร์ Fillmore	แฮลลiday Halliday	เวิร์ธ Werth	เพียร์ศิริ
<p>Alethic necessary possible contingent impossible</p> <p>Epistemic verify undecided falsify</p> <p>Deontic obligatory permitted indifferent forbidden</p> <p>Existential universal existing empty</p> <p>Temporal sometimes mostly always etc</p> <p>Epistemic X hopes that X fears that X regrets that</p> <p>Evaluative I thought that I regretted that I was surprised that etc</p>	<p>Alethic necessary possible contingent impossible</p> <p>Epistemic verify undecided falsify</p> <p>Deontic obligatory permitted indifferent forbidden</p> <p>Existential universal existing empty</p> <p>Temporal sometimes mostly always etc</p> <p>Epistemic X hopes that X fears that X regrets that</p> <p>Evaluative I thought that I regretted that I was surprised that etc</p>	<p>speaker's attitude or opinion</p>	<p>non-proposition element of a sentence</p>	<p>negation tense aspect interogative</p>	<p>Probably probably presumably predictably</p> <p>Possible-Certain possible possibly perhaps conceivably</p> <p>versually-Certain assurdly surely</p> <p>Certain certainly obviously surely</p>	<p>Attitudinal disjunct</p> <p>Confidence obviousness factuality nationalness</p> <p>Judement</p>	<p>Hestitancy conjecture probability</p> <p>Confidence obviousness factuality nationalness</p> <p>Judement</p>